

PŘÍLOHY

VÝBĚŘ NÁPISŮ Z PRAŽSKÝCH ULIC

Přišli ...

Že přišli včas
to napsal kdysi Nezval
- a uvítal je šerifový květ.
Dnes jsou tu zas,
třeba je nikdo nezval.
Teď na nás míří jejich kulomet.
Proč jsou tady
nevědí. "Prijechali" -
a na svých tancích vezou středověk:
Smrt s "Vltavou".
A ti nám namlouvali,
jak "volno u nich dýše čelověk"!
Jednota, klid jsou zbraně naší země.
Soud světa okupanty nemine.
Jen nezradit!
"... zní právo v jícnu temně..."
Snad zešíleli. Vzbudě se, Lenine!

Sovětské automaty vás obslouží rychle a bez čekání.

Poznali jste civilizaci, táhněte domů!

Ruské tanky, ruské zbraně? - český národ kálí na ně!

Zapřáhněte pluby za tanky a zvorejte si Sibíř!

Ivane, jdi domů, Nataša ti courá s Koljoui!

Z tanků se dá střílet - ne vládnout!

Zpráva TASSu:

Naše vojska byla v ČSSR vítána květinami ...

My dodáváme: ... ale byly ještě v květináčích.

Nová sovětská častuška.

1. Splet si Ivan kombajn s tankem,
na záda si mošnu dal.
Opasek si pevnějš' utáh',
do ruky vzal samopal.
2. Kontrarevoluce rádí,
jedem Praze pomoci,
Na cestu si posvítíme,
proto jedem za noci.

3. "Co je to civilizace?"
ptá se Ivan zděšeně.
"Tady mají lidé domy
a my spíme na seně."
4. Aby se civilizaci
trochu více přiblížil,
krađe lidem tranzistory,
jak ho Brežněv naučil.

JARNÍ ROMANCE (podle Jar. Vrchlického)

Byl jednou jeden kouzelník
ten v Kremlu bydlel hradu
líbal se v Čierné nad Tisou
a připravoval zradu.

Na hlavě vždycky máslo měl
a náruč plnou kvítí
a na rtech sliby přátelství
a na hranicích šiky.

Tomu se jednou zastesklo
u stalínových slují
a chtěl se jítí podívat,
kam demokraté plují.

Od ledna slyšel o zemi,
kde básník volně zpívá,
lid o svých věcech rozhodne
a strana k tomu kývá.

Vzal do ruky svůj hrozný kyj,
v tu zemi poslal tanky
a těšil se, jak zničí vše
a získá zrádce taky.

A těšil se, jak v OSN
umlčí svět vetam
a zprávu o svém poslání
pošle celým světem.

Však běda, jaká proměna,
hned celý svět je proti
a celý národ jedno je
a nebojí se smrti.

Kam vkročil zas ten starý skyt,
zas krev a smrt a slsy,
i rozpláče se kouzelník
a sám si hlavu srazí.

Lojza Zbořil:

Soudruhu Dubčekovi a spol. na cestu veledůležitou

Nezapomeňte, spojenci,
že v českém znaku stojí l e v ...!
Ten z kostí je a ze svalů
a ne ze slámy nebo z plev...

Že ta moravská orlice,
jež s mlékem roní také krev,
je k boji vědycky ochotna,
jak o tom svědčí její z p ě v ...!

Nezapomeňte, lidé náš
na slezskou č e r n o u orlici...!
Ta za své černé bohatství
mívala z l a t o v truhlici...

Nezapomeňte, soudruzí,
slovenských štítů velebných...!
Než znovu klesnout v otroctví,
raději padnem vedle nich...!

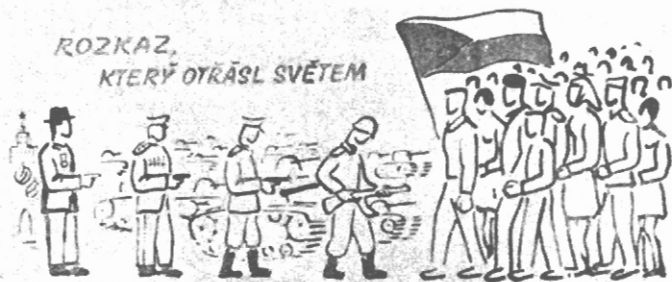
Včerejším bratřím.

Tys přišel střílet nevolán -
napsali chlápci na nábřeží -
je to tak prosté, sevřeš zbraň,
namíříš, stiskneš - a už leží!
Co na tom, že byl bezbranný,
tos přece nemoh', nechtěl vědět
a pak - proč ti lez do rány,
jsi přece doma! Brežněv svědek.
Žes zabil dítě? Bože chraň -
(ty jeho vyčítavé oči)
Tak zase pevněj sevři zbraň
a svět se pořád, pořád točí.

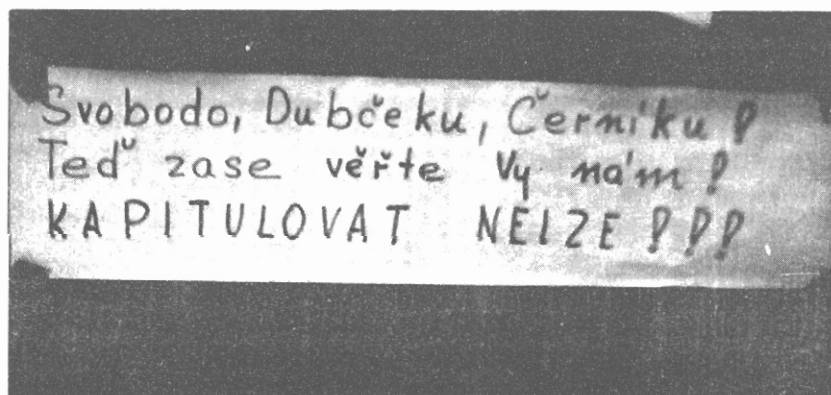

ROZKAZ,
KTERÝ OYRÁSL SVĚTEM

LENINE, VZBUĎ SE
BREŽNEV SE
ZBLÁZNIL!

Občané!

Mimořádný XIV. sjezd KSČ vyzývá všechny občany naší republiky

k jednodinové stávce

na protest proti okupaci naší vlasti.

Tato stávka se uskuteční v pátek 23. srpna 1968 od 12.00 do 13.00 hod. V tuto dobu nevycházejte na ulici. Na ulicích našich měst a obcí ať zůstanou pouze okupanti. Mohou aspoň tak přemýšlet o své hanbě.

Приказ.

=====

Ч. представитель войск Варшавского договора, старший лейтенант Орлов Юрий Александрович, приказываю прекратить работу с 22 августа до 13 часов всем работникам и членам Президиума Чехословацкой Академии наук и освободить все помещения Академии наук ЧССР.

подпись *Orlov*

V Ý Z V A !!!

Občané!

Zastavte světlo domů nebo nerozsvěcujte. Vypněte neony a veškeré veřejné reklamní světla. Pracovníci veřejného osvětlení, nerozsvěcujte veřejná světla.

KOČI PRANA - MENIVĚ MĚSTO !!

Odstraňte nebo obnovte bývalé názvy ulic a čísla domů - není to je však, odstraňte měřicí. Odstraňte v domech orientační tabule, odstraňte lístky na doruček na dopisy. Pošťák vás zná - nepřítel si přelieže.

Ozvěte, tuti, v našem městě, vliv známým a sousedům!

ZMĚNOUJTE OUBRANÍ OUBRANÍ !!

ZO KSČ z Prahy 2

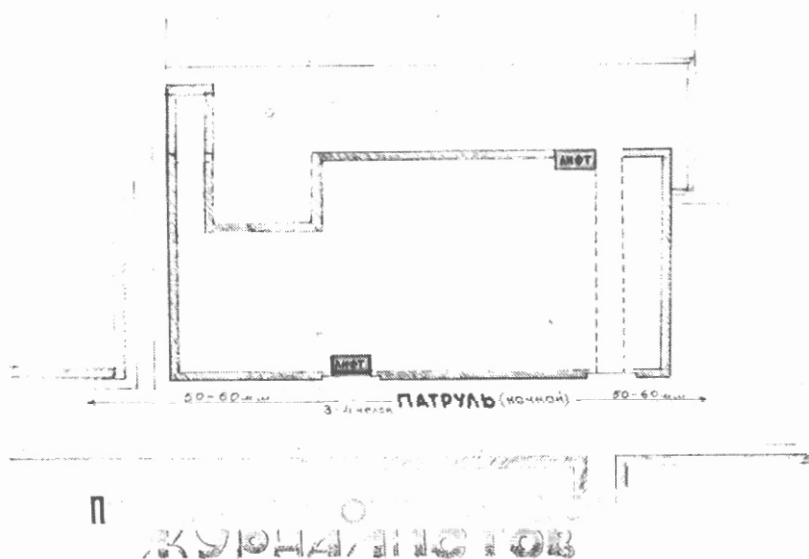
Spoluobčané!

Děláme vše pro vaše zásobování bez chledu na čas a námahu. Buďte ukázněni v nákupech a usnadněte nám práci! Netvořte fronty, nehromaďte zásoby. Prosíme, upeslechněte naši výzvy, informujte i své sousedy a známé. Pomůžete k normalizaci zásobování.

Pracovníci
petrevinářského čehodu

LIDOVÉ MILICE

jako součást ozbrojených složek obrany státu
se připojují k výzvě adresované armádě a nevydají
okupantům svoje zbraně
Slibují všemu lidu, že tyto zbraně budou použity
jen proti nepříteli !

MY ČESKOSLOVENŠTÍ VOJÁCI,

věrní slovům přísahy, kterou jsme složili ústavním činitelům svrchované Československé socialistické republiky prohlašujeme:

- 1) Nikdy dobrovolně nevydáme z rukou zbraně jež nám byly k ochraně státní samostatnosti svěřeny.
- 2) Za žádnou cenu nebudeme spolupracovat s okupačními vojsky, ani jim nebudeme poskytovat nijakou podporu.
- 3) Naopak v souladu se svým posláním budeme spolupracovat s naším lidem za udržení moci našich legálních institucí a proto budeme plnit rozkazy svých legálních velitelů, k nimž máme důvěru.
- 4) Stojíme plně za naším vrchním velitelem prezidentem, armádním generálem Ludvíkem Svobodou, předsedou vlády Oldřichem Černíkem a představitelem naší komunistické strany Alexandrem Dubčekem.
- 5) Hluboce litujeme, že naše upřímné přátelství s armádami Varšavské smlouvy bylo pěti těmito armádami tak věrolomně zrazeno.

AŤ ŽIJE SVOBODA, DUBČEK!

MILÉ DĚTI.

JISTĚ I VY JSTE INFORMOVÁNY OD SVÝCH RODIČŮ
V JAKÉ TĚŽKÉ SITUACI SE NACHÁZÍ NAŠE VLAST.

PROSÍME VÁS, NECHĚTE SAMOTNÉ PC ULICÍCH, NE-
ZASTAVUJTE SE U CIZÍCH VOJÁKŮ. NEBUĎTE ZVĚDA-
VÉ NA TANKY, DĚLA A VOJENSKÉ VOZY.

TITO VOJÁCI BY MCHLI I VÁS, DŮVĚŘIVÝCH DĚTÍ,
ZNEUŽÍT.

VĚNDE SE VÁS UŽ SMAŽILA UPOUTAT PROMÍTÁNÍM ZÁ-
RAVNÝCH FILMŮ, KOC VÁS PEGCÍME, NEVŠÍMEJTE SI
TORCI NA KAŽDOU CTAŽKU OKUPANTŮ A LIDI, KTERÍ
SE VÁS BUDOOU NA ULICÍCH PTÁT - NIC NEVIS
NIC NEZNÁS, NIKDRO JSI NEVIDĚL, NA NIC SE NE-
PAMATUJEŠ!

SVÝCH SIL A SVĚRO DAVTIPU POUŽIJTE TAM, KDE JE
VÁS ZAPOTŘEBÍ. POMÁREJTE RODIČŮM V PĚČI O MLAD-
SÍ SORCZENEC, POMÁREJTE NÁM VŠEM V PĚČI O STA-
RÉ A NEMOHOUČÍ LIDI.

JSTE DĚTI NAŠERO NÁRODA A VĚŘÍME VÁM!

UPOZORNĚNÍ PRO VŠECHNO OBYVATELSTVO REPUBLIKY

POZOR! POZOR! POZOR!

Podle některých zpráv z různých oblastí země dochází v průběhu dnešního noci k pravděpodobnému vystřídávání okupačních jednotek. Nové jednotky dosud nebyly ve styku s obyvatelstvem. Neznají situaci v naší zemi, navíc přicházejí do prostředí poznamenaného okupací (poškozené budovy, plakáty, mimořádná opatření), které je jim pravděpodobně líčeno jako důsledky působení kontrarevoluce.

PROTO POZOR!

Situace nucených styků se může ztížeji a další dny podstatně zhoršit. Budte si toho vědomi a jedněte proto podle toho důstojně, hrdě, v duchu dnešních dní, ale neriskujte v diskusích své životy. Jsou příliš drahé, chráňte je pro Československou socialistickou republiku.

ZNÁTE NÁS!

VĚŘTE NÁM!

ZVÍTĚZÍME!

Desatero:

1. Nevím	6. Nedám
2. Neznám	7. Nemohu
3. Nepovím	8. Neprodám
4. Nemám	9. Neukázu
5. Neumím	10. Neudělám

Na ochranu naší banky
nepotřebujeme vaše tanky,
my to hovno, co tam máme,
sami sobě uhlídáme.

Když byl hovna větší kus, ukrad nám ho bratr Rus.

Na garmošky zahráli a kdo bude tanco-
vat?

Jedině kolaboranti.

Optimismus je nedostatek informací!

Připsáno: a pesimismus to je přání okupantů.

Spisovatelé, novináři

nedopouštějte Bílou horu našich mozků.

- - -

Okolo lesa pole lán,
jede, jede z lesa pán,
na ruském ocalovém oři,
kam vjede, vše kolem boří
jede, jede k nám.

A v Praze z tanku hop hop hop
a na čínšáky klop klop klop
hola haj, otevřete mi dveře,
já zbloudil jsem při hledání zvěře
dejte vody pít!

Však marně, nikdo neotvírá
divná tucha srdce svírá
co to? Jaké to vítání -
mám hlad, chtěl bych snídaní
jsem rodný bratr váš.

Stokráte nás podupali jako kroupy klas,
stokráte jsme z hrobu vstali a vstaneme zas.

S bolestí v srdci oznamujeme všem přátelům
na světě, že nás navždy opustila naše velká

Láska k SSSR

Opustila nás navždy po drasticky chybném zá-
kroku p. dr. Brežněva a spol.

Za pozůstalé: Všichni poctiví občané ČSSR

Polední s Bohem nejpozději za 1 měsíc

Pro trampy tu máme apel, místo na kamp jedem na chmell!
Nesmíme ho nechat shnít, nebylo by pak co pít.

Jak to, že ruská Pravda píše samou lež?

Rudí bratři! Vraťte se do svých rezervací. Vinetou.

Tak dlouho jsme prohlubovali naše přátelství, až
jsem na dně.

Novinky týdne: Mňačko: "Smrt si říká DRUŽBA".
Nový: "Sám a sám - Sovětský svaz".

Telegram: Brežněv - Moskva

V pražské porodnici se včera narodilo 12
kontrarrevolucionářů - stop - pošlete dal-
ší tanky. Dopisovatel moskevské Pravdy.

Ignorujte agresory!

Obráz Wericha: Text: Co tomu říkáte, pane Werichu?

"Nejhorší je, když mi někdo začne svobodu nebo nějaké štěstí
vnucovat mocenskými prostředky. Někdo potřebuje ke štěstí vy-
hrát bitvu a zabít pár tisíc lidí, někomu stačí hrát si s jíz-
denkou od tramvaje. Mně k tomu stačila vždycky obyčejná láska."

Tri dni ma nahánali
eště ma nedostali ... Císař

Se Sovětským svazem
na věčné časy -
do hrobu.

Báli jsme se západu,
napadli nás z východu.

Dubčeku, ty zlatej kluku,
nepodávej Rusům ruku.

Lenin by se styděl, kdyby vás tu viděl.

Žádněj neví, kde jsou
Domažlice,
Žádněj neví, kde je
Hradec,
ptej se nás německy, rusky
i maďarsky,
žádněj nevíme nic vůbec.

Ruský vojine, co řekneš doma svým dětem, až se tě zeptají,
proč jsi byl v ČSSR?

Sláva a čest tomuto národu,
této zemi, tolikrát krví zbrocené,
tolikrát od přátel zrazené
a přece nepokořené.

Co nebudeme moci napsat do novin
napíšeme na zeď,
co nebudeme moci napsat na zeď,
nepřestaneme si myslet.

Ivane, jdi domů, chceme jít do školy.

Moskva.

Rozhovor Švejka s Brežněvem.

Švejk: Tak co, pane Brežněve, jak to vedem?

Brežněv: Vítězství je naše. Obrozené Německo je jeden klíč,
poslušné Polsko druhý klíč, Maďarsko a Bulharsko jsou dal-
ší klíče.

Švejk: To já znal jednu paní ze Žižkova, ta měla celej sva-
zek klíčů. Jednou šla na záchod a než našla ten pravej klíč,
tak se posrala.

Všechny síly dejte k tomu,
ať Rusové táhnou domů.

To se brácha ale splet,
když vzal na nás kulomet.

Co uvidíte v našich kinech:

kino: Čierna nad Tisou	Ztracené iluze
Moakva	Mordová rokle
Varšavská salouva	Velké manévry
Praha	Někdo to rád horké
Ruzyně	Noc plná překvapení
Václavské náměstí	Cabiriny noci
Čs. rozhlas	Hoří, má panenko
SBČS	100 000 dolarů na slunci
ČSSR	Není míru pod olivami
SSSR	Svět patří nám
Dubček	Rio Bravo
Svoboda	Návrat
Císař	Muž který věděl příliš mnoho
Šalgovič	Konec agenta W4C
Okupant	Albe v zemi divů
Kolaborant	Na každého jednou dojde
Vltava	Celý svět se směje
TASS	Baron Prášil
Pravda	Strešidla ze Spesartu
OSN	Spravedlnost přichází
Národ	Vstanou noví bojovníci

Z národních písní:

20 let jsem u vás sloužil
a nic jste mi nedali,
potom jako na zloděje
tanky na mě poslali.

"Bratr" Rus byl hospodářem
a Novotný skladníkem,
já jsem tady, chudák, zůstal
s vytřepaným chlebníkem.

Všechno zlato, co jsem dostal,
do Prahy jsem uložil,
"přítel" Brežněv, jakc vždycky,
o všechno mě připravil.

Brežněve, na bodácích jde vše,
jenom ne sedět. Češi.

Až budem umírat
budeme vzpomínat
na Mnichov, na Lidice -
a na vás nejvíce!!!
A proč že nejvíce? -
a proč ne kytice?
To, že jste nás objali
až kosti praskaly,
to, že jste nám zákeřně
nůž do zad vrazili!
Soudruzí sověti,
pročpak i do dětí?
Copak vám dělají?
Ty zbraně nemají!

A všechno lidské do prachu se kácí
v záplavě podlosti a zrad,
do očí všem jim hledět budeš
a POHRDAT a POHRDAT.

A nechat zuřit lež a špínu,
jež na pravdu d n e s chce si hrát,
jen stisknout zuby, polknout slinu
a POHRDAT a POHRDAT.

Vrazili nám do zad nůž, ale nesmíme to říci,
ztěžovali bychom situaci.
Nakopli nás, ale musíme se tvářit,
že je to jen tak mezi přáteli.
Svlékli nás, ale musíme dělat,
že jsme nikdy žádný oděv neměli.
Zmlátili nás, ale musíme mlčet,
kdybychom se ozvali, byla by to provokace.
Velký tluče malého a ten se má rozbitými ústy
pokusit o úsměv a říci, že si to vlastně zavinil sám.
Pane Bože,
to se s nimi máme zase v budoucnu bratříčkovat?

Okupace na bodácích, jenom krátce potrvá,
naše víra až v oblacích, ta i věky přetrvá.

České hlavy my jsme tvrdé,
pokořit se nedáme.
Budem stále proti Rusům,
naši vůli nezláme.

Nemůžeme se radovat, ale nemusíme zoufat.

Stůjte pevně za lednem, až se zase pozvednem.
Kompromis bývá zrada!

PROJEVY ČESKOSLOVENSKÝCH ZÁSTUPCŮ V RADĚ BEZPEČNOSTI
VE DNECH 21. - 24. SRPNA 1968

Projev stálého zástupce Československa v Radě bezpečnosti
J. Mužíka, 21. 8. 1968.

Chtěl bych především zdůraznit následující body.
Zprvé, jednáám podle výslovných pokynů ministra zahraničních věcí Československé socialistické republiky dr. Hájka, jehož mnozí z vás znají jako svého bývalého kolegu.
Zadruhé. Chtěl bych vyjádřit svou vděčnost vám, pane předsedo, a těm členům Rady bezpečnosti, kteří umožnili československé delegaci zúčastnit se diskuse, při které jde, tak jak tomu bylo před třiceti lety, o otázku svrchovanosti Československa.

V souvislosti s tímto pozváním Radou bezpečnosti jsem obdržel pokyn, abych informoval členy Rady bezpečnosti o následujících poselstvích, které obdržela Československá mise od ministra zahraničních věcí Československé socialistické republiky v průběhu dnešního dne.

První poselství došlo v brzkých raních hodinách dnešního dne a je to prohlášení předsednictva ústředního výboru Komunistické strany Československa, které zní:

/ Prohlášení je uveřejněno na str. 6 této dokumentace /.

Později ráno dnešního dne jsme dostali následující prohlášení ministra zahraničních věcí z 21. srpna 1968:

/ Tamtéž, str. 57 /

Toto prohlášení ministra zahraničních věcí bylo předáno tisku s dodatečnou připomínkou, že text byl sdělen radiovým spojením a může být neúplný, odpovídá však smyslu poselství.

Zatřetí, během dne jsme dostali následující prohlášení deseti členů vlády: / Tamtéž, str. 49 /.

23. srpna 1968 / ? / ve 2.00 hod. odpoledne zdejšího času dostala Stálá mise Československa následující prohlášení předsednictva Národního shromáždění: / Tamtéž, str. 51-52 /.

Prostřednictvím Československé tiskové kanceláře obdržela Stálá mise zprávu o zasedání československé vlády:

/Tamtéž, str. 55-56/

Posléze bych chtěl přečíst výzvu presidenta Československé socialistické republiky, Ludvíka Svobody, jejíž znění jsem dostal těsně před odchodem na tuto schůzi. Prohlášení presidenta Republiky vysílané rozhlasem 21. srpna 10.30 hod. večer: /Tamtéž, str.64/

Na závěr svého projevu bych chtěl zdůraznit ještě jednou, že naše vláda v uplynulých týdnech mnohokrát prohlásila, že změny v Československu po lednu byly zaměřeny pouze na zlepšení socialistického systému, aby se republika přiblížila vznešeným cílům svobodnějšího socialismu, který by nastolil všechna lidská práva a svobody, což by mělo být nedílnou součástí každého socialistického systému. Věříme, že jednota našeho lidu a jeho oddanost věci socialismu nám umožní dosáhnout cílů, po kterých touží všichni pokrokoví členové lidské společnosti.

Druhý projev stálého zástupce Československa v Radě bezpečnosti J. Mužíka 21. 8. 1968

Bude mi snad dovoleno, abych jako representant Československé socialistické republiky se stručně vyjádřil k bodům, které se přímo nebo velmi úzce dotýkají mé země?

Zprvė Únor 1948. My, Češi a Slováci se nestydíme za Únor 1948. Naopak jsme na něj velmi hrdi, protože Únor 1948 znamenal vítězství nad srahami reakce zvrátit vývoj v poválečném Československu nazpět. Nové vedení země a Komunistické strany Československa často zdůrazňovalo, že v žádném případě nepůjdeme zpět do doby před Únor 1948 či před 5. leden t.r.

Zadruhé, pokud se týká smrti bývalého ministra zahraničních věcí Československa Jana Masaryka, šetření, které nařídila vláda Československa a které bylo dokončeno asi před měsícem, došlo k závěru, že to byla sebevražda. Tento závěr byl založen především na západních pramenech,

zvláště těch, o kterých zde již byla tuto noc zmínka, tj. svědectví dvou velmi blízkých osobních tajemníků ministra Jana Masaryka, kteří opustili Československo v roce 1948 a žijí doposud v zahraničí.

Zatřetí. Myslím, že je omylem srovnávat nynější vývoj v Československu s Maďarskem v roce 1956. Snad je společná jedna věc, totiž chyby, jichž se dopustilo vedení země a strany a které byly způsobeny nedostatkem zkušeností a tím, že se v minulosti nerealizoval socialismus v takové zemi; avšak to, co se stalo v Maďarsku byla kontrarevoluce, která byla rozdracena Sovětskou armádou. Nebyl jsem v tu dobu v Československu. Jako státní úředník jsem se zúčastnil konference v zahraničí, ale má rodina, která žila v Praze v blízkosti sportovního stadionu, my po mém návratu vyprávěla, co se dělo v neděli 4. listopadu, když návštěvníci fotbalového utkání, celý stadion, který nemůže být podezříván z žádné politické indoktrinace, jak si myslím, vypukl v jásot, když se dozvěděl o vítězství nad kontrarevolucí v Maďarsku.

V této souvislosti bych rád zdůraznil, že mimo faktory, o nichž jsem se již zmínil a které strana a vláda rozpoznaly, hrály v deformacích, které se v Československu vyvíjely, úlohu některé vnější faktory, které ve velmi podstatné míře přispěly k jejich vzniku; především studená válka, která byla tehdy úmyslně vyvolána imperialistickými silami, jež chtěly snížit ekonomickou sílu socialistických zemí závody ve zbrojení, které způsobily deformace v naší ekonomice, a diskriminace a embargo, které vyvolávaly autarktické tendence v ekonomice Československa a přispěly tak k deformacím, jejichž důsledkům musíme čelit ještě nyní.

Konečně bych rád poděkoval zástupcům těch zemí, jejichž pověst byla vždy čistá a jasná nebo - jestliže není možné vyloučit historii -, které se kdysi a navždy vzdaly úmyslu vládnout jiným národům a vnucovat jim svou vůli, které nezacházely se zeměmi jako s "banánovými republikami", ani nevedly agresivní válku z jejich vlastní země proti chudým, ale svobodomilovným lidem na jiných kontinentech.

(Rusky): Pane předsedo, protože mám slovo, rád bych také učinil poznámky k prohlášení zástupce Svazu sovětských socialistických republik velvyslance Malíka. Snažil jsem se zde přečíst fakta a myslím, že není co dodat. Avšak v souvislosti s některými body jeho prohlášení, jakoby Československo později bylo připraveno likvidovat veškeré socialistické vymoženosti a jakoby současně byla ohrožena bezpečnost ostatních socialistických států bych se rád ještě jednou pokusil přesvědčit velvyslance Malíka, že vláda Československé socialistické republiky, Komunistická strana Československa a strany Československé národní fronty vždy usilovaly a budou se vždy snažit chránit práva pracujících a současně i bezpečnost socialistického tábora. Chránit opravdově. To je společná věc, jak zde bylo řečeno, ale přesevšechno je to závazek a záležitost každé socialistické země, která lépe než ostatní socialistické země zná konkrétní podmínky pro budování socialismu a jeho vývoj ve své vlastní zemi.

Projev stálého zástupce Československa v Radě bezpečnosti
J. Mužíka, 22. 8. 1968.

Pane předsedo, mám tu čest informovat Vás, jakož i ostatní členy Rady bezpečnosti, že situace v Československé socialistické republice se zhoršila v důsledku okupace cizími ozbrojenými silami. Dnes ráno jsme obdrželi od ministerstva zahraničních věcí - podtrhuji od ministerstva zahraničních věcí Československé socialistické republiky následující tiskový kabelogram o situaci v zemi:

"Dnes nevyšly žádné noviny s výjimkou zvláštních vydání Svobodného slova a Zemědělských novin, které byly distribuovány bezplatně a obyvatelstvo bylo informováno pouze svobodnými rozhlasovými stanicemi krajských výborů Komunistické strany Československa v Praze, Plzni, Budějovicích, Hradci Králové, Ústí nad Labem. Kromě tajných rozhlasových stanic, jejichž umístění není známo, vysílá čas od času také okupační rozhlasová stanice Vltava.

Dubček, Krieger, Špaček, Smrkovský jsou nadále internováni. President Svoboda obklíčen na Hradě. Osudy ministra Pavla, ministerského předsedy Černíka a dalších ministrů nejsou známé. Včera se sešlo 17 členů vlády pod předsednictvím Machačové-Dostálové. Vláda vydala výzvu k lidu a požaduje, aby internovaní funkcionáři byli propuštěni, aby okupační armády odešly, a aby byla umožněna činnost ústavních činitelů. Včera večer hovořil president Svoboda v oficiálním rozhlase. Odsoudil okupaci jako akt síly a vyzval k upevnění důvěry k principům akčního programu. Měl rozhovory s vládou a oznámil, že se s ní setká také dnes a pravděpodobně osobně i s ministerským předsedou Černíkem. Dnes se sešel mimořádný sjezd Komunistické strany Československa. Dnes v 9. hod. dopoledne se sejde Národní shromáždění s členy vlády, kteří nebyli internováni. Z toho důvodu okupační jednotky slíbily umožnit přístup k budově Národního shromáždění. Doprava je v Praze paralyzována. Krajští funkcionáři jednájí s velícími důstojníky okupačních vojsk a dosáhli včera v Plzni, Budějovicích a na jiných místech, že vojska budou stažena ze středu měst. Přes naši snahu jsme dosud neuspěli v navázání oficiálních kontaktů s představiteli okupačních armád. Prohlášení vojenského velitele Prahy a středočeského kraje bylo šířeno mezi obyvatelstvem, nad nímž vykonává velitel okupačních armád de facto práva vládní moci. Prý se vytvořila skupina kolaborantů v Ústředním výboru. V této souvislosti se uvádějí Biřak, Kolder, Indra a Barbírek. Většina obyvatelstva podporuje Dubčka, vůdce Komunistické strany Československa, presidenta Svobodu a Černíkovu vládu."

Rád bych dodal, že jsme tento kabelogram obdrželi dnes v 9.00 hod. dopoledne. Od té doby nemáme z tohoto zdroje žádné jiné zprávy o situaci v Československu.

Přes shora popsanou situaci se zdá, že okupační jednotky neuspěly, aby vnutily československému lidu představitele, kteří nebyli zvoleni. Stálá mise obdržela poselství, že se minulou noc sešla většina členů ÚV Komunistické strany Československa, zcela podporuje stanovisko předsed-

nictva Ústředního výboru Komunistické strany Československa z 21. srpna - o němž jsem již měl tu čest Vás informovat včera - a rozhodlo se, že bude zasedat nepřetržitě.

Jiná zpráva konstatuje: "Mimořádný sjezd Komunistické strany Československa se sešel v Československu. Sjezd dal ultimatum sovětským a ostatním okupačním silám, aby odešly ze země a propustily všechny stranické a vládní činitele. Jestliže tento požadavek nebude splněn, bude vyhlášena generální stávka v celém Československu, která začne v pátek v poledne."

V souvislosti s úvahami Rady bezpečnosti, týkající se situace v Československu, rád bych zdůraznil tyto body: Zprvė, okupace Československa cizími ozbrojenými silami je zcela nezákonná.

Zadruhé, pouze legálně zvolení ústavní činitelé jsou skutečnými představiteli Československé socialistické republiky a jejího lidu a proto jim musí být umožněno vykonávat svobodně jejich ústavní funkce bez nezákonného vměšování se okupačních sil.

Zatřetí, všechny akce cizích okupačních sil v Československé socialistické republice jsou nezákonné.

Začtvrté, úplné a okamžité skončení okupace, odchod všech okupačních sil z území Československé socialistické republiky a úplná obnova suverenity a územní integrity Československé socialistické republiky jsou bezpodmínečně nutné.

Ministr zahraničních věcí Československé socialistické republiky Dr. Jiří Hájek je na cestě do New Yorku, aby se zúčastnil zasedání Rady bezpečnosti. Doufáme, že bude mít dostatek příležitosti, aby objasnil postavení naší země v detailech.

Na závěr bych rád zcela jasně prohlásil, že socialismus je jedinou věcí za kterou bezvýhradně stojíme, nechťeli bychom jej poškodit víc, než se již stalo. Idea socialismu je svatá nejen nám, nýbrž celému pokrokovému lidstvu.

Projev ministra zahraničních věcí Dr. Jiřího Hájka, přednesený v Radě bezpečnosti dne 24. srpna 1968.

Jako člen a odpovědný představitel ústavní vlády ČSSR, chápu se slova v tomto významném orgánu světové organizace. Činím tak s pohnutím, smutkem a lítostí, poněvadž předmětem jednání je tragická událost a tragická situace v mé zemi. Není vinou vlády ČSSR, že její vztahy k některým druhým socialistickým zemím se dostaly na Radu bezpečnosti a staly se předmětem debaty, do níž zasahují i jiné nesocialistické země, debaty, ve které se objevily i jisté protisocialistické argumenty. Odpovědný za to jsou ty vlády socialistických zemí, které bez ohledu na dohodnuté zásady vzájemných vztahů, mnohokrát proklamované a naposledy slavnostně stvrzeny společnou deklarací jejich nejvyšších představitelů v Bratislavě 9. srpna, bez ohledu na smluvně stvrzené bilaterální i multilaterální vzájemné závazky, sáhly k použití síly a obsadily vojensky v noci z 20. na 21. srpna území Československé socialistické republiky.

Tento akt použití síly nelze ničím ospravedlnit. Neudál se na výzvu ani prosbu čs. vlády ani žádného jiného ústavního orgánu republiky. Prohlášení presidenta republiky, Národního shromáždění, vlády i předsednictva Ústředního výboru KSČ, o nichž, pokud je mi známo, byla Rada informována, o tom jasně hovoří. Pokud v některých z 5 zemí, jejichž vlády se účastní násilné akce proti ČSSR, se hovořilo o žádosti nějakých ústavních či politických činitelů, nebylo uvedeno ani jediné jméno a pokud je čs. vládě známo, taková žádost nebyla nikdy učiněna.

Vojenské obsazení ČSSR nelze rovněž ospravedlňovat starostí o vnější bezpečnost ČSSR a plnění povinností na úkolech společné obrany zemí Varšavského paktu. Vláda ČSSR tyto povinnosti svědomitě a důsledně dodržovala a nerechávala nikoho na pochybnostech, že i nadále je odhodlána i schopna tak činit. Toto bylo mnohokrát y jářeno a ani vlády 5 zemí netvrdí, že ČSSR v okamžik okupace hrozilo iminentní nebezpečí vojenské agrese zvenčí - proti němuž ostatně čs. armáda byla připravena a schopna se bránit, jak za svých návštěv v květnu až čer-

venci uznali i vedoucí vojenští velitelé Varšavské smlouvy.

Vojenskou okupaci ČSSR nelze ospravedlnit ani argumenty o domnělém nebezpečí kontrarevoluce. Tyto argumenty samy o sobě jsou právně neplatné. Ale nehledě ani k naprosté neplatnosti a nicotnosti takového argumentu, považují za nutné prohlásit, že vláda ČSSR byla až do okupace plně pánem situace na svém území, kde vládl socialistický řád. Fungovaly orgány veřejné správy a moci lidu, rozvíjel se intenzivní politický život, založený na socialistické koncepci společnosti, pluralitě společenských organizací semknutých v Národní frontě a uznávajících vedoucí úlohu dělnické třídy a KSČ. V průběhu procesu, jež KSČ zahájila v lednu 1968 a jehož podstatou bylo odstranění byrokratických deformací, plné uplatnění humanistického a demokratického obsahu i smyslu socialismu a oživení politické aktivity i iniciativy lidu, rozvinula se všestranná diskuse. Její rozvoj podstatně posílil jak socialistické a vlastenecké uvědomění, tak i vedoucí úlohu Komunistické strahy, založenou na přirozené autoritě vyplývající z iniciativy myšlenky koncepce, činu. Touto cestou jsme posilovali pozitivní široký proud politické iniciativy, vedený Komunistickou stranou a čelili jsme extremistickým silám a jevům. Odvážím se říci, že za vedení Alexandra Dubčeka a jeho spolupracovníků dosáhla KSČ takové přirozené autority a nepopíratelného vůdcovství v obou národech naší země, Čechů a Slováků, jakou po dlouhá léta neměla. Svědčil o tom i spontánní, mohutný proud socialistického vlastenectví, jak se rozvinul zejména v letních měsících a jak se projevoval v konkrétních činech pracovního úsilí i dobrovolných darů na fondy, potřebné pro řešení rozsáhlých ekonomických problémů a úkolů.

Tyto kladné, opravdu vlastenecké a socialistické projevy lidové iniciativy zatlačovaly zcela na okraj našeho politického života ony negativní jevy protisocialistické, které znepokojovaly nás i naše přátele a které - ať do jektivně, ať vědomě a záměrně - mohly být spojenci sil nepřátelských socialistickému Československu. Byli a jsme si jejich existence vědomi. Nepodceňovali jsme je, čelili jsme jim. Považovali

jsme ovšem za správné činit tak především širokou lidovou iniciativou, jež by tyto negativní síly izolovala a umožnila pak plnou účinnost i administrativního zásahu, které se pochopitelně žádný stát nemůže zříci a kterého jsme se nechtěli zříkat ani my. Právě v posledních dnech a týdnech bezprostředně před okupací správnost a účinnost naší metody začala přinášet plody.

Býval bych o tom nehovořil, poněvadž se jedná o vnitřní záležitost naší země, nebýt toho, že jsem měl dojem z protokolů, že někteří představitelé, kteří se snažili ospravedlnit kroky proti Československu na těchto skutečnostech trvali a předkládali je zkresleně. Chtěl bych poukázat na takové státníky a politické osobnosti socialistického světa jako je jugoslávský prezident Tito a jeho kolegové, jakož i předseda rumunské Státní rady Nikolai Ceausescu a jeho kolegové, kteří se o tom právě nedávno přesvědčili během svého pobytu tu týden před osudnou okupací. Jejich svědectví jen potvrzuje to, co vláda ČSSR i vedoucí politikové života a země, ÚV KSČ s plnou odpovědností prohlašují tváří v tvář okupačním silám i světové veřejnosti, což znamená, že Československo před srpnovou okupací bylo a zůstávalo oddané věci socialismu, socialistického budování a rozvoje, věrné, ochotné a způsobilé plnit své závazky vůči společenství socialistických zemí v Evropě. Jeho vnitřní život se rozvíjel solidně na socialistických základech a k socialistickým cílům. Jeho vedoucí politická síla, KSČ, prožívala proces hluboké vnitřní regenerace, v němž se posilovala, všestranně aktivizovala a získávala stále širší autoritu a oporu v celém lidu. Národní Fronta, založena za vedení KSČ pevně na socialistických principech, upevňovala se jako rámec politického života země. Negativní jevy a jejich působení v masových sdělovacích prostředcích dostávaly se do izolace a mezi všemi, kdož byli zodpovědní za sdělovací prostředky a jejich působení ve veřejném životě se upevňovala uvědomělá dobrovolná kázeň, která tyto všechny výrazy uváděla na správnou míru. Nic tedy neopodstatňovalo obavy a pochybnosti o nebezpečí kontrarevoluce v ČSSR. Čs. vláda měla plně situaci v rukou a měla i dost prostředků k tomu, aby eventuelní útok proti základům socialismu odrazila.

O organizovanosti, kázni našeho politického života, socialistické a vlastenecké uvědomělosti lidu, o opravdové vedoucí úloze dělnické třídy a KSČ v národech ČSSR svědčí skutečnost, jak reaguje celá naše země na fakt okupace. Naprostá věrnost a poslušnost legálním orgánům, neuznávání příkazů okupačních vojsk, důsledná úspěšná snaha udržet fungování Komunistické strany jako páteře národního života, urychlené uskutečnění 14. sjezdu KSČ, který pod tlakem okupace přijal usnesení rozhodně požadující konec okupace a projevil neochvějnou věrnost vedení A. Dubčeka - je možno najít výraznějšího důkazu i nyní pro to, jak špatně znali naši situaci, jak špatně rozuměli našemu lidu a našemu vývoji ti, kdo se domnívali, že mají oprávnění do něho zasahovat takovými prostředky, jako je okupace?

Jestliže něco ohrozilo vážně věc socialismu v ČSSR a hrozí jí zkompromitovat ve světě, je to právě necitlivý a nezákonný postup těch vlád, které provedly okupaci území socialistického Československa, kteří narušili okupační řádný chod hospodářského, sociálního a politického života v ČSSR, znemožnili ústavním orgánům a demokraticky zvolenému vedení plně uplatňování suverénních práv i plnění úkolů, jimiž je lid pověřil, protože jak víte, některé z těchto vedoucích osobností se dostaly do velmi obtížné situace!

Právě toto omezení možností dalšího plnění svobodné politické práce, právě toto násilné, i když díky lidové iniciativě jen částečné "vacuum iuris" přináší největší nebezpečí pro věc socialismu v ČSSR. Těžce poškozuje a hluboce zranuje přirozené city přátelství, které náš lid choval a chová k národům SSSR, Polska, Bulharska, Maďarska i NDR. Zároveň ovšem vytváří v daleko větší míře než předtím prostor pro to, aby tyto city, naděje a víra v socialismus skutečně lidský, které se setkaly s tanky okupace, se zvrhly ve frustraci a negativismus se všemi důsledky antisocialistických postojů části obyvatelstva. I když se tomu v těžké situaci snažíme čelit, nemáme k tomu plně možnosti, neboť je nám v tom bráněno okupací. Odpovědnost za tyto důsledky náleží ovšem plně těm, kdo okupaci nařídili.

Nebezpečí je také v mezinárodním ohlase tohoto činu. V daleko širší míře, než kdykoli předtím vytváří se situace pro působení propagandy a akce sil nepřátelských socialismu a míru, které se budou snažit využít okupace ČSSR k antikomunistickým, antisovětským štvanicím, k odmítání a popírání politiky mírového soužití, k očernování a pomlouvání celého socialistického společenství a jeho úlohy v úsilí o zabezpečení míru, k ospravedlňování útočné politiky imperialismu ve Vietnamu, na Středním Východě a kdekoli jinde. Mezinárodní situace, která jevila v poslední době některé slibné známky zlepšování, se opět zhoršuje, napětí vzrůstá. Také za tyto důsledky, nesmírně závažné pro věc světového míru, patří odpovědnost těm, kdo rozhodli o okupaci. Vláda Československé socialistické republiky v souladu se svým lidem nedá se nikdy propůjčit k tomu, aby svými činy jakkoli přispěla k těmto negativním důsledkům a napomáhala úmyslům nepřátel socialismu a míru. V této souvislosti bych chtěl prohlásit, že naše delegace se plně distancuje od jakéhokoliv pokusu snižovat nebo popírat existenci MDR i kdyby tyto pokusy měly být spojovány s výroky podpory pro ČSSR. Zůstává jedním z principů naší zahraniční politiky, že existence dvou německých států je jedním z předpokladů mírového uspořádání a vytvoření účinného systému evropské bezpečnosti. Rozhodně odmítáme, aby naše jména a dnešní situace v Československu byla užívána k útokům na věc socialismu a komunismu, v kterou dále neochvějně věříme. Češi a Slováci rozhodli se pro socialistickou cestu dobrovolně a z vlastní iniciativy a nemají v úmyslu z této cesty sejit. Po zkušenostech Mnichova a imperialistické fašistické okupace, po hrdinském boji a osvobození, v kterém sovětské armády hrály takovou vynikající úlohu, dali se touto cestou v r. 1945 a pod vedením Komunistické strany odrazili v roce 1948 útok na domácí i zahraniční reakce na tuto svou cestu. V roce 1968 opět za vedení Komunistické strany přikročily k rozhodnému odstraňování deformací, které se do tohoto vývoje dostaly v 50. letech, poškozujících věc socialismu a k budování své vlastní cesty socialistického vývoje, formování takového společenského a politického modelu, který by odpovídal jak hluboce humanistickému obsahu a smyslu socialismu,

tak naším demokratickým tradicím a mentalitě, jakož i významným úkolům vyplývajícím ze současného období rozvoje lidské společnosti, vědecko-technické revoluce i úsilí o mír a spolupráci mezi národy. Je nutné zdůraznit, že národní specifika Čechů a Slováků ovlivněná jeho pokrokovým, revolučním, demokratickým a humanitním dědictvím, podmínuje jejich myšlení a váže je úzce ke kulturním proudům Evropy a světa v minulosti i současnosti, vytváří typický cit pro logickou integraci intelektuálních zdrojů světa a korunuje všechno hlubokým smyslem pro správné a krásné. To vše se objektivně odráží v morálních i estetických vlastnostech celého čs. lidu. Toto všechno se jasně odrazilo v celém našem politickém vývoji od ledna 1968, který, a to bych chtěl znovu zdůraznit, směřoval k socialistickým cílům, stál pevně na socialistických základech a nikdy neměl v úmyslu opustit souvislosti socialistického společenství.

Současná okupace zasadila této naší cestě těžkou ránu. Prožíváme hluboké zklamání, urážku a ponížení, těžší o to, že přišlo odtamtud, kde jsme se toho nejméně nadáli a odkud jsme to nejméně zasluhovali. Říkáme to se smutkem, ale bez nepřátelství. Věříme, že k tomuto osudnému činu došlo na základě nesprávných úvah, nesprávných informací, nesprávného hodnocení situace. Československá vláda, v souladu s cítěním lidu nadále chce jít důsledně cestou socialismu a obnovovat i upevňovat své svazky bratrství se zeměmi socialistického tábora včetně těch, s nimiž tyto svazky byly narušeny a poškozeny nedávnými událostmi. Jsme si vědomi toho, co nás s nimi poutá, nezapomínáme na tradici těchto svazků, nikdy jsme nezapomněli, jak tyto svazky jsou pro nás důležité a doufáme také, že naši partneři si uvědomí, jak je důležité a prospěšné pro ně mít tyto svazky na základě rovnosti a respektování suverenity a nezávislosti. Nezapomínáme také za co vděčíme národům Sovětského svazu i jiným národům bratrských zemí. Vysoce oceňujeme v této chvíli hluboké porozumění a skutečné činy bratrské pomoci, které našemu obrodnému procesu i našemu lidu v této chvíli projevují bratrská Jugoslávie a Rumunsko. Považujeme to za projev skutečného socialistického internacionalismu.

Přejeme si jen, aby vlády pěti socialistických zemí u vědomí jednoty našeho lidu tváří v tvář okupačním jednotkám i u vědomí nebezpečných důsledků okupace brzo pochopily, jak obrovskou a tragickou chybu učinily a provedly její rozhodnou a rychlou korekturu a reparaci. Bylo způsobeno příliš mnoho škod a je proto naléhavě nutné nepřipustit hromadění dalších. Spolu s naším lidem a světovou veřejností doufáme, že současné jednání presidenta ČSSR Ludvíka Svobody a jeho delegace v Moskvě k tomu přispěje. I v této těžké chvíli, kdy vůči nám těchto pět zemí své povinnosti neplní, považujeme nadále pro sebe za závažné zásady a cíle naší socialistické zahraniční politiky: Usilovat o porozumění, jednotu a úzkou spolupráci socialistických zemí při respektování národních zájmů a specifík každé z nich. Usilovat v duchu mírového soužití o zabezpečení míru a široké mezinárodní spolupráce v duchu Charty, podporovat pokrokové úsilí národů celého světa v boji proti kolonialismu, imperialismu, proti agresi jakéhokoli druhu ať ve Vietnamu, na Dálném a Středním východě či v Karibské oblasti. To nám dává plnou legitimaci, abychom s veškerou důrazností se stavěli proti porušování mezinárodních závazků tam, kde jde o nás.

To jsou zásady, o které se vláda republiky opírá, když požaduje, aby cizí vojska - i když přátelských zemí - okamžitě opustila naši zemi, a aby byla plně obnovena její suverenity po celé zemi. Pravomoc a funkce ústavních činitelů i politických orgánů a jejich členů musí být plně respektována. V souladu s míněním všeho našeho lidu a s usnesením XIV. sjezdu Komunistické strany, považujeme akty okupačních orgánů za nelegální. Doufáme, že přijetí této pozice, kterou naše vláda a všechny ústavní orgány plně obhajují může tvořit základ budoucího uspořádání. Pouze na této základně bude možno, aby československý lid se pokusil společně s úsilím ostatních bratrských zemí a stranit neblahé důsledky současné okupace a pokračovat ve svém úsilí o rozvoj vyspělé socialistické společnosti odpovídající jeho tradicím, jeho mentalitě i potřebám doby. Na tomto základě bude možno, jak věřím, zahojit hluboké rány a obnovit přátelské svazky s národy těch zemí, jejichž vlády nesou odpovědnost za jejich současné zhoršení.

Na tom základě bude možno, aby Československo jako člen OSN také znovu věnovalo své síly konstruktivnímu úsilí o mezinárodní spolupráci a zabezpečení míru na celém světě.

Jsme si plně vědomi toho, že vlastní řešení situace spočívá na vládách pěti zemí, které okupovaly naši zemi a v jednáních s ústavními orgány ČSSR. Věřím však, že Rada bezpečnosti může přispět takovému řešení, zaujme-li moudrý postoj, pomůže-li vytvořit příznivou atmosféru pro účinné a urychlené vyřešení situace a vytvořit tak základnu, kterou jsem se zde snažil nastínit.

(Materiály OSN)

Tento svazek dokumentů byl připraven k tisku Historickým ústavem ČSAV v Praze pro studijní účely. Jakékoliv přetiskování dokumentů je podmíněno svolením vydavatele.

Praha, září 1968

Výtisk je neprodejný.